

Leerlingboekje Les 7 en 8

Schrijfpdracht 4 Hoe maak je een gebruiksvoorwerp?

Conditie 1

M. Hoogeveen
Leren schrijven met peer response. SLO, 2012

Waarover gaan de lessen?

In deze lessen leer je instructies schrijven. Dit zijn teksten waarin je aanwijzingen geeft voor hoe iets gemaakt of gedaan moet worden. De instructies gaan over dingen die je tijdens een wandeltocht in je vakantie kunt maken en doen. Je schrijft je instructies voor je klasgenoten en voor de kinderen die volgend jaar in groep acht zitten.

Voordat je gaat schrijven denk je na over je aanpak.

Tijdens het schrijven let je op of jouw instructie duidelijk is zodat de gebruiker weet wat hij moet doen.

Na het schrijven ga je je tekst bespreken en veranderen.

Als de teksten klaar zijn, worden ze mooi opgemaakt. Daarna wordt er een boekje gemaakt met de beste instructies uit jouw klas ("De survivalgids").

In deze les leer je:

- **Dat je in instructies duidelijk moet maken in welke volgorde dingen moeten gebeuren**
- **Welke woorden je kunt gebruiken om de volgorde aan te geven**

Les 7 Hoe maak je een gebruiksvoorwerp?

Het schrijven voorbereiden en schrijven

Er zijn verschillende teksten waarin instructies gegeven worden. In deze les schrijf je een instructie voor hoe je een gebruiksvoorwerp kunt maken waarmee je kunt koken op een houtvuur.

Als schrijver zorg je ervoor dat je instructie **duidelijk** is zodat de gebruiker ervan precies weet wat hij moet doen. Maak duidelijk *wat* hij moet doen en in *welke volgorde* de dingen moeten gebeuren.

› Lees hoe de schrijver duidelijk maakt wat er moet gebeuren, en in welke volgorde dingen moeten gebeuren (werk alleen, 5 minuten):

Vuur maken

Je kunt bij mooi weer als de zon fel schijnt vuur maken met een vergrootglas. Zorg van tevoren dat je flink wat droog gras, dorre bladeren en kleine takjes bij de hand hebt. Je begint met het maken van een hoopje waarin je het gras en de bladeren door elkaar mengt. Hou daarna het vergrootglas boven het aanmaakmateriaal en richt het zo dat de zonnestralen een heel klein lichtpuntje maken op het gras en de bladeren. Wacht totdat het hoopje gaat gloeien en blaas dan zachtjes in het smeulende hoopje totdat het gaat branden en er vlammetjes ontstaan. Leg vervolgens de takjes voorzichtig op het vuur. Als de takjes goed branden kun je ten slotte grotere takken of blokken hout op het vuur leggen. Zorg ervoor dat je het vuur goed aan de gang houdt.

De schrijver gebruikt *woorden* die aangeven in *welke volgorde* iets moet gebeuren. Deze woorden noemen we **tijdwoorden** (bijvoorbeeld: van tevoren, daarna).

Ook gebruikt de schrijver **werkwoorden** die door hun betekenis aangeven *wanneer* iets moet gebeuren (bijvoorbeeld: begint).

Soms geeft de schrijver een **beschrijving met meer woorden** om precies aan te geven *op welk moment* iets moet gebeuren (bijvoorbeeld: als de takjes goed branden)

Soms komen er in een beschrijving met meer woorden werkwoorden voor (bijvoorbeeld: *wacht* totdat het gaat branden)

Werkboekopdracht 1 (12 minuten)

› Ga naar je werkboekje en streep in de tekst aan (werk alleen, 5 minuten):

- De woorden die tijd aangeven
(*beschrijvingen met meer woorden, tijdwoorden en werkwoorden*)
- Kijk in je antwoordboekje na of je de goede woorden aangestreept hebt

› Bespreek wat je goed en fout had (werk samen, 5 minuten)

- Leg elkaar uit waarom iets fout is

› Maak een lijstje met tijdwoorden die jullie kennen (werk samen, 2 minuten):

› Lees de volgende uitleg (4 minuten):

In de zinnen hieronder maakt de schrijver met *tijdwoorden* (vantevoren, daarna), *werkwoorden* (begint) en *beschrijvingen met meer woorden* (als de takjes goed branden) duidelijk wat er moet gebeuren en in welke volgorde dat moet:

"Zorg vantevoren dat je flink wat droog gras, dorre bladeren en kleine takjes bij de hand hebt. Je begint met het maken van een hoopje waarin je het gras en de bladeren door elkaar mengt. Daarna hou je (.....). Als de takjes goed branden."

Lees verder op de volgende pagina

Een instructie is **duidelijk**:

1 Als je precies zegt **wat** er moet gebeuren (en welke spullen je daarvoor nodig hebt):

Bijvoorbeeld: Je maakt een hoopje van droog gras en dorre bladeren door deze spullen door elkaar te mengen

2. Als je precies zegt in **welke volgorde** de dingen moeten gebeuren.

Bijvoorbeeld: Je begint met.....Daarna.....

Je geeft de aanwijzingen voor wat er gedaan moet worden (bijvoorbeeld: een hoopje maken van gras en bladeren) altijd in een **vaste volgorde**. Het gaat om hoe de dingen in de echte tijd **na elkaar** gebeuren.

Die vaste volgorde is belangrijk om iets te laten lukken. Als je bij het maken van vuur eerst grote houtblokken op een smeulend hoopje legt in plaats van kleine takjes, ontstaan er geen vlammetjes en krijg je geen vuur.

3. Als je **woorden** gebruikt die **precies aangeven** om **welke dingen** het gaat:

Het is duidelijk als je schrijft: wacht totdat *het hoopje* gaat gloeien en blaas dan zachtjes *in het smeulende hoopje* totdat het gaat branden en er vlammetjes ontstaan. Leg vervolgens *de takjes* voorzichtig op het vuur.

Het is onduidelijk als je schrijft: wacht totdat *dit* gaat gloeien en blaas dan zachtjes *erin* totdat het gaat branden en er vlammetjes ontstaan. Leg *ze* vervolgens voorzichtig op het vuur.

In dit laatste voorbeeld is niet duidelijk wat 'dit', 'erin' en 'ze' betekenen.

› **Bespreek samen hoe je een instructie duidelijk maakt (3 minuten):**

- Leg het elkaar uit als je het niet begrijpt

Werkboekopdracht 2 (5 minuten)

› **Ga naar je werkboekje en onderstreep de woorden die de zinnen onduidelijk maken (werk alleen, 2 minuten):**

- Kijk in je antwoordboekje of je de goede woorden aangestreept hebt
- Bespreek waarom iets fout is (werk samen, 3 minuten)

Voor het schrijven

› Lees deze informatie bij de schrijfoopdracht:

In de vakantie gaan je klasgenoten een wandeltocht maken door een verlaten gebied. Er zijn onderweg geen café's. Ze moeten zelf water koken op een vuur om thee te zetten. Hiervoor moeten ze een houder maken waaraan je een kookpot boven het vuur kunt hangen. De spullen die hiervoor nodig zijn vinden ze in de natuur. In je werkboekje staan tekeningen van de kookpouder en van de spullen die je nodig hebt om hem te maken. .
Je schrijft je instructie alleen, maar eerst gaan jullie samen het schrijven voorbereiden.

› Lees de schrijfoopdracht:

Schrijf een instructie voor hoe je klasgenoten en de kinderen die volgend jaar in groep acht zitten met deze spullen een houder kunnen maken waaraan ze de kookpot kunnen hangen. Zorg ervoor dat je instructie **duidelijk** is zodat het koken van water zal lukken. Let op de beschrijving van *wat* er moet gebeuren. Maak duidelijk *wanneer* en in *welke volgorde* dingen moeten gebeuren (*beschrijvingen met meer woorden, tijdwoorden en werkwoorden*). Gebruik woorden die precies aangeven om welke dingen het gaat (*de takjes* in plaats van *ze*).

Werkboekopdracht 3 (5 minuten)

› Bespreek de instructie die je gaat schrijven (werk samen, 5 minuten):

- Bekijk de tekeningen in je werkboekje
- Bespreek de volgorde waarin dingen moeten gebeuren
- Schrijf allebei op welke volgorde volgens jou handig is. Kijk in je antwoordboekje na of het klopt
- Bespreek met elkaar waarom iets niet klopt

Tijdens het schrijven

› **Schrijf je instructie** (werk alleen, 20 minuten):

- Gebruik de afbeeldingen en aantekeningen in je werkboekje
- Lees tijdens het schrijven terug wat je geschreven hebt. Vraag je af of duidelijk is **wat** er **gedaan moet worden** en **in welke volgorde** dingen moeten gebeuren (*beschrijvingen met meer woorden tijdwoorden en werkwoorden*). Let op of je woorden gebruikt die precies aangeven om welke dingen het gaat.

Je tekst bewaren en printen (3 minuten):

- Sla je tekst op met je **naam+les7versie1.doc**
- Print je tekst en schrijf je **naam+versie1** erop
- Doe je tekst, je leerlingboekje en je werkboekje in je mapje en lever het in!

Les 8 Hoe maak je een gebruiksvoorwerp?

Na het schrijven: je tekst bespreken en veranderen

Je gaat nu zelf kijken waar je in je tekst wel en niet tevreden over bent. Daarna bespreek je je tekst met je klasgenoot en ga je je tekst veranderen.

Werkboekopdracht 4 (10 minuten)

› Lees je tekst nog eens goed door (werk alleen):

- Kijk of duidelijk is **wat** er gedaan moet worden en in **welke volgorde** iets moet gebeuren
(*beschrijvingen met meer woorden, tijdwoorden en werkwoorden*)
- Kijk of je **met woorden precies aangeeft** om welke dingen het gaat
- Schrijf op waar je tevreden of niet zo tevreden over bent. Leg uit waarom

Misschien kies je deze tekst voor "De Survivalgids" van jouw klas. Zorg ervoor dat je tekst zo goed mogelijk wordt. Bespreek en verander je tekst serieus!

Bespreek om de beurt jullie teksten (werk samen, 2x 10 minuten). **Doe dat zo:**

- Lees de tekst van je klasgenoot
- Vertel wat je goed vindt aan de tekst
- Lees waar de schrijver tevreden of niet zo tevreden over is (werkboekopdracht 4)
- Vertel of je het eens bent met waar hij tevreden of niet zo tevreden over is. Leg uit waarom
- Geef de schrijver tips hoe de beschrijving van wat er in welke volgorde moet gebeuren beter kan (*beschrijvingen met meer woorden, tijdwoorden, werkwoorden en woorden die precies aangeven om welke dingen het gaat*)
- Kijk of jij nog plaatsen ziet waar de instructie duidelijker gemaakt kan worden

Werkboekopdracht 5 (20 minuten)

› **Schrijf op wat je aan je tekst wilt gaan veranderen** (werk alleen, 5 minuten):

- Gebruik de tips die je in de tekstbespreking gekregen hebt

› **Verander je tekst** (werk alleen, 10 minuten):

- Gebruik je aantekeningen
- Kijk of duidelijk is **wat** er gedaan moet worden en in **welke volgorde** de dingen moeten gebeuren (*beschrijvingen met meer woorden, tijdwoorden en werkwoorden*)
- Kijk of je **woorden** gebruikt **die precies aangeven om welke dingen het gaat**

Je tekst bewaren en printen (3 minuten):

- Sla je tekst op met je **naam+les8versie2.doc**
- Print je tekst en schrijf je **naam+versie2** erop
- Doe je tekst en je werkboekje in je mapje en lever het in!

Werkboekopdracht 6 (2 minuten)

› **Beantwoord de vragen in je werkboekje over hoe je in deze les je instructie geschreven hebt** (werk alleen)

